

Område: Ekonomisk politik – Utmaningarna för Sverige i finans- och klimatkrisens spår	Sidantal: 26
---	-----------------

EKONOMISK POLITIK FÖR TILLVÄXT OCH JOBBSKAPANDE

INLEDNING

Sverige, Europa och världen står inför de största utmaningarna och samhälleliga omvälvningarna i mannaminne. Den finansiella krisen med ursprung i USA har utvecklats till en global kris. En djup lågkonjunktur, den värsta sedan depressionen på 1930-talet, har följt i dess spår. Detta påverkar inte minst ett litet utrikeshandelsberoende land som Sverige, där hälften av BNP utgörs av export. Samtidigt genomlever världen en klimatkris, som sätter fokus på att vi måste ställa om våra samhällen till att bli mer hållbara och resurseffektiva för att på så sätt trygga tillvaron för våra barn och barnbarn. Båda dessa kriser visar hur beroende länder, företag och människor är av varandra och hur viktigt det är att samarbeta över gränserna. Det understryker behovet av gemensamt ansvarstagande och visionärt ledarskap.

Globalisering och frihandel har under de senaste decennierna flätat samman våra ekonomier alltmer och lett till ökad tillväxt och fler jobb. Allt fler har fått det allt bättre. Detta är fantastiska vinster som måste vårdas och utvecklas. Centerpartiet menar att det i dessa kristider är särskilt viktigt att tillvarata globaliseringens och strukturomvandlingens möjligheter samt driva en politik för öppna gränser. Om vi stänger ute det fria utbytet kommer vi inte att kunna lösa finans- och klimatkriserna eller uppnå det välstånd som skulle kunna vara möjligt.

Sverige och övriga industrialiserade länder står även inför betydande utmaningar i form av åldrande befolkningar, som medför att allt färre framöver måste försörja allt fler. Det innebär att vi kommer att behöva arbeta allt längre för att trygga välfärden. Därför anser Centerpartiet att arbetslinjen måste förstärkas, utanförskapet brytas och de offentliga finansernas hållbarhet värnas. Endast på så sätt kan vi säkerställa och utveckla kvaliteten i vård, skola och omsorg för framtida generationer i alla Sveriges regioner.

De uppgifter Sverige, Europa och världen har framför sig är många och komplexa. Men Centerpartiet har aldrig ryggat för ansvarstagande. Vi ser en möjlighet i varje utmaning och en

lösning i varje problem. De samtidiga finans- och klimatkriserna, globaliseringen och den demografiska utmaningen ger oss chansen att se över och reformera gamla strukturer för att därigenom skapa ett mer hållbart, flexibelt och dynamiskt samhälle. Detta är ett gyllene tillfälle som vi måste ta tillvara här och nu.

För att möjliggöra det mer hållbara, flexibla och dynamiska Sverige som Centerpartiet vill se behöver vi skapa trygghet i omställningen. Det gör vi genom att öka människors trygghet i sig själva, som fria och självständiga individer. När människor får växa och utvecklas efter egna önskemål föds kreativitet, ansvarstagande och framtidstro. Centerpartiet vet att vi tillsammans, med förenade krafter, kommer att gå stärkta ur de kriser och den lågkonjunktur som nu råder. För uppgiften är inte mindre än så.

I detta program presenterar vi några av de viktigaste principerna och ramarna för att ta ansvar och för att utveckla världen, Europa och Sverige. Det handlar om att ta tillvara globaliseringens möjligheter, att hantera och lösa finans- och klimatkriserna, att stärka arbetslinjen genom att möta den demografiska utmaningen och att utforma en ansvarsfull och enkel skattepolitik för morgondagens välfärd.

CENTERPARTIET TAR ANSVAR – FÖR VÄRLDEN

De senaste decennierna har världens länder flätats samman i en allt snabbare takt. Det har sin orsak i bl.a. omfattande liberaliseringar av handels- och kapitalflöden, stora teknologiska landvinningar och integrationen av länder som Kina, Indien och det gamla Sovjetblocket i den globala ekonomin. Globaliseringen har lett till betydande välfärdsvinster för medborgarna; i många utvecklingsländer har den årliga BNP-tillväxten per capita fördubblats under de senaste tjugo åren, och i Kina rör det sig t.o.m. om en femdubbling. Resultatet av studier och forskning är entydigt – det finns inga länder som uppnått välstånd genom att isolera sig från omvärlden och endast lita till sig själva.

Finanskrisen visar globaliseringens motsatta sida – på samma sätt som ökade handelsströmmar och direktinvesteringar genererar tillväxt och ömsesidiga vinster i goda tider, ser vi nu att problemen på de finansiella och tätt sammanflätade globala marknaderna samt bristen på förtroende mellan aktörerna har lett till en djup nedgång i den reala ekonomin, stigande arbetslöshet och ökande budgetunderskott över hela världen. Den globala finanskrisen har sina rötter i vidlyftig utlåning och otillräcklig riskbedömning på de amerikanska bostads- och finansmarknaderna. Under lång tid efter IT-kollapsen i början av 2000-talet var det

amerikanska ränteläget mycket lågt, vilket ledde till att huspriserna och hushållens skuldsättning steg kraftigt. Utlåningen för bostadsköp till hushåll med låga inkomster, s.k. subprimelån, ökade särskilt mycket, eftersom politikerna stimulerade denna genom kvantitativa mål. När räntorna till sist började stiga var många hushåll överbelånade och fick lämna sina hem. Subprimelånen paketerades med andra, säkrare lån. Dessa komplicerade finansiella produkter såldes vidare mellan bankerna och stuvades om så många gånger att köparen ofta inte kunde bedöma vilka risker de hade köpt. Den stora osäkerheten och försiktigheten att låna ut pengar har därmed sin orsak i att ingen vet vilka åtaganden olika banker har. Det är en viktig anledning till att krisen har fått global spridning.

Finanskrisen har lett till en minskning av den globala tillväxten. Lösningen på dagens kris är dock inte att stänga gränserna för det fria utbytet; det vore att stänga ute framtid och utveckling. Erfarenheterna från depressionen på 1930-talet, med halverad världshandel, sjunkande reallöner, massarbetslöshet och politisk oro, förskräcker. Centerpartiet menar att världens ledare tillsammans måste se till så att dessa misstag inte upprepas. Därför måste vi ta gemensamt ansvar – för att skapa ett hållbart finansiellt system, för en bättre miljö, för öppna gränser och för att bekämpa fattigdom.

Centerpartiet anser att världen behöver mer av liberaliseringar, frihandel och strukturreformer, inte mindre. Det är endast på så sätt som tillväxten och välståndet kan öka och ekonomierna bli mer motståndskraftiga mot de chocker och kriser som kommer att inträffa även framöver. Vi vill därför värna och utveckla marknadsekonomin och ta tillvara dess dynamik och självreglerande instrument.

Finanskrisen har dock satt fokus på att det finansiella systemet behöver reformeras för att minska sannolikheten för nya finansiella kriser. Centerpartiet menar att samarbetet och samordningen mellan nationella tillsynsmyndigheter måste öka och bli mer effektivt och att regelverken måste förstärkas, bli bättre anpassade till systemrisker och mer transparenta. Dessutom bör kraven på att bankerna ska ha täckning för sin utlåning skärpas. Att säkerställa efterlevnaden av reglerna är en annan viktig faktor. Betydelsen av institutionella förändringar och stabila spelregler kan inte nog poängteras. Det visar de svenska lärdomarna från krisen i början på 1990-talet, som resulterade i en självständig Riksbank med inflationsmål och ett finanspolitiskt ramverk med överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak för staten och kommunalt balanskrav. Dessa reformer har haft stor betydelse för att skapa förutsättningar för den prisstabilitet och de sunda offentliga finanser som Sverige har åtnjutit sedan dess.

Samtidigt är det viktigt att inte förhastiga sig mitt i den globala krisen och låsa sig fast vid nya institutioner och regelverk utan att först ha analyserat förutsättningar och konsekvenser. Några enkla, snabba och färdiga lösningar kan och ska man inte räkna med. Om kraven på regleringar blir alltför långtgående, finns en risk att utsikterna för globalt välstånd skulle hämmas.

Mot bakgrund av finansmarknadernas globala natur och den brist på genomlysning som har uppdragats, ser Centerpartiet dock mycket positivt på den förstärkta struktur för internationell finansiell stabilitet som G 20-länderna fattade beslut om i London i april 2009. Vi välkomnar inte minst de analyser som kommer att göras av det finansiella forumet Financial Stability Board, i samarbete med Internationella Valutafonden (IMF), för att på ett tidigt stadium identifiera risker och utfärda varningar till länder som befinner sig i riskzonen. Ett stabilt ekonomiskt system förutsätter stabila spelregler som alla följer. Därför anser Centerpartiet att det är viktigt att reformera såväl gamla som nya globala finansiella institutioner så att förtroendet, transparensen och oberoendet för den finansiella stabilitetsanalysen ökar.

Finanskrisen och den djupa lågkonjunkturen kommer att få följdverkningar under många år framöver och inom många skilda sektorer. Analysen av den finansiella stabiliteten och av riskerna i ekonomin kommer att få en betydligt mer framskjuten roll i centralbankernas uppdrag att värna pristabilitet. Regeringar världen över måste utveckla tydliga spelregler för den offentliga ekonomin. Vad gäller rörliga ersättningar väntar en större måttfullhet och återhållsamhet efter de omotiverade excesserna i storföretag och finansiella institut. Det är en utveckling som Centerpartiet välkomnar och där statens bolag bör vara föregångare. Det osynliga, spridda ägandet, som är vanligast i de börsnoterade företagen, står i kontrast till den långsiktighet som ofta råder i mindre och ägarledda företag. Därför bör vi eftersträva att fler företag ägs av aktiva och synliga ägare. (Motion 108) Maktbalansen i världen kommer också att ändras, och länder som Kina, Indien och Brasilien kommer att ta plats på den globala ekonomiska arenan på ett helt annat sätt än tidigare. Centerpartiet ser det som naturligt att detta faktum återspeglas i reformeringen av de internationella institutionerna, såsom IMF.

Centerpartiet vill ha en grönare och öppnare värld. Därför ligger de globala klimatförhandlingarna, frihandel och öppna gränser oss varmt om hjärtat. Toppmötet i Köpenhamn i december 2009 är en unik chans att få till stånd ett långtgående globalt avtal för att möta klimathotet där industriländerna tar ett ökat ansvar för bättre klimat och ekonomisk tillväxt också i utvecklingsländerna. Centerpartiet kommer även att driva på, inte minst inom

EU, för att vi på allvar ska kunna påbörja omställningen till en eko-effektiv ekonomi¹, där hållbar konkurrenskraft samt effektivare och hållbarare energi- och råvaruanvändning är ledorden. På motsvarande sätt vill vi värna frihandel och öppna gränser som ett sätt att skapa ekonomiskt välstånd för fler. Följaktligen vill vi aktivt verka för att Världshandelsorganisationens (WTO), förhandlingar för en friare världshandel, som inleddes i Doha år 2001, avslutas framgångsrikt och snarast möjligt. Det skulle ge välfärdsvinster i storleksordningen 150 miljarder dollar per år² och dessutom vara en mycket viktig politisk signal i dessa orostider.

Centerpartiet vill:

- Reformera de globala finansiella institutionerna för att öka förtroendet, transparensen och oberoendet för den finansiella stabilitetsanalysen samt för att skapa stabila ekonomiska spelregler som alla följer.
- Värna frihandel och öppna gränser som ett sätt att skapa ekonomiskt välstånd för fler.
- Verka för att Världshandelsorganisationens förhandlingar för en friare världshandel ska avslutas framgångsrikt och snarast möjligt.

CENTERPARTIET TAR ANSVAR – FÖR EUROPA

Sverige har varit medlem i EU sedan 1995 och under denna tid kunnat dra nytta av de välfärdsvinster som EU:s fria rörlighet för varor, tjänster, kapital och människor medför. Tack vare den inre marknaden har välståndet under vårt medlemskap växt med mer än två procent av BNP. Enbart under 2006 betydde detta 518 euro extra för varje EU-medborgare, jämfört med om det inte hade funnits en inre marknad. Dessutom har ytterligare nära tre miljoner jobb skapats, handeln inom unionen ökat med 30 procent och andelen utländska direktinvesteringar fördubblats som procent av BNP.³ Allt detta har varit möjligt tack vare den fria rörligheten som kommer oss alla till del, såväl löntagare och entreprenörer som konsumenter och studenter.

EU:s konkurrenspolitik och statsstödsregler syftar till att garantera likabehandling och icke-diskriminering på den inre marknaden. De kan därmed sägas utgöra ett smörjmedel för att den inre marknaden ska fungera så effektivt som möjligt. Under finanskrisen har vi sett illavarslande exempel på regeringar i EU som försöker kringgå de regelverk som finns och

¹ Eng.: Eco-efficient economy

² Källa: Slutkommuniké från G20-mötet i London i april 2009: <http://www.g20.org/Documents/final-communicue.pdf>

³ Källa: http://ec.europa.eu/internal_market/benefits_en.htm

gynna sina egna krisdrabbade industrier på andra länders bekostnad. Härmed prövas den sammanhållning och solidaritet som kännetecknar det ekonomiska samarbete som alltjämt är EU:s kärna. Centerpartiet anser att de landvinningar som gjorts måste värnas och står således fast vid dagens regelverk som varit till gagn inte minst för Europas konsumenter. Vi vill ge EU-kommissionen en förstärkt roll för att garantera konkurrensen på den inre marknaden och för att skärpa övervakningen av reglerna. Det kan t.ex. ske genom att det, under EU-kommissionens ledning, upprättas särskilda temporära samarbeten för branscher i kris där även representanter från medlemsstaterna ingår. Icke-diskriminering och likabehandling ska i alla lägen vara ledord i de undantagsfall då statsstöd beviljas.

EU har haft en viktig roll att spela under finanskrisen, inte minst genom att samordna ingripanden för att stötta banker och möjliggöra lånegarantier. Det står klart att tillsynen på de europeiska finansmarknaderna måste förbättras, att reglerna måste bli tydligare och att transparens och oberoende måste garanteras. På så sätt kan stabilitet och riskmedvetenhet främjas. Unionen arbetar för närvarande med förslag som Centerpartiet och Alliansregeringen stödjer och som syftar till att skapa en gemensam, central myndighetsstruktur. EU har goda förutsättningar att spela en nyckelroll i det fortsatta arbetet med att dra lärdomar av finanskrisen och sätta upp internationella regler och standarder. En viktig pusselbit framöver kommer att bli att säkerställa att de nya strukturer för samordning som bildas såväl på det globala planet som i Europa kompletterar varandra och inte skapar onödig byråkrati och överlappande system.

I Sverige har finanskrisen och den försvagning av kronan som följt i dess spår gjort att frågan om deltagande i eurosamarbetet aktualiserats efter flera år av stiltje i debatten. Centerpartiet har tidigare, utifrån ställningstagandet vid folkomröstningen 2003, förordat ett nej till euron. Argumenten var främst ekonomiska. Vi har sagt att vi följer utvecklingen och tänker utvärdera EMU-samarbetet. Under nästa mandatperiod, när finanskrisen och de turbulenta tider som nu råder är över, menar vi att det bör tillsättas en utredning om EMU för att allsidigt analysera erfarenheterna från eurosamarbetet, EU:s hantering av den finansiella krisen samt för- och nackdelar för Sverige att ingå i respektive stå utanför samarbetet. Vi kommer även själva, internt i partiet, att göra motsvarande utvärdering. Den interna utvärderingen är nödvändig för att återigen, på ett seriöst och sakligt sätt, kunna ta ställning i frågan. Ställningstagandet om EMU ska tas i samband med en partistämma. (Motion 101)

På samma sätt som Centerpartiet vill värna de offentliga finanserna i Sverige, vill vi även understryka vikten av långsiktigt hållbara och sunda offentliga finanser i hela EU. Så snart som

möjligt, i takt med den ekonomiska återhämtningen, bör medlemsstaterna således återgå till sina budgetmål på medellång sikt. Stabilitets- och tillväxtpaktens regelverk måste respekteras, och precis som när det gäller statsstödsreglerna måste likabehandling och icke-diskriminering råda. Att rucka på bestämmelserna skulle leda till att Europas ekonomier får trovärdighetsproblem. På sikt skulle hållbarheten i de offentliga finanserna hotas, med stigande räntor, ökad skuldsättning och försämrade tillväxtutsikter som följd.

EU:s s.k. Lissabonstrategi för tillväxt och sysselsättning, med det övergripande målet att göra unionen till världens mest konkurrenskraftiga ekonomi till 2010, har snart varit i kraft i tio år. Erfarenheterna av de jämförande studier som strategin bygger på är blandade, men det kan konstateras att genomsnittlig BNP per capita i EU-länderna alltså ligger på endast 70 procent av USA:s nivå. Centerpartiet anser att det behövs ytterligare kraftanstängningar snarast möjligt för att uppnå målet. Vi vill därför, under det svenska ordförandeskapet, lansera en ny EU-strategi för tillväxt och sysselsättning. Prioriteringarna i denna ska vara att fullborda den inre marknaden (d.v.s. att undanröja hinder och förhindra att nya skapas), genomföra tillväxtskapande reformer och ta fram en tydlig handlingsplan med högt uppställda, tidsatta mål för arbetet med att ställa om EU till en eko-effektiv ekonomi, som förenar hållbarhet med hög konkurrenskraft. Därefter ska en nationell och regional utvecklingsplan tas fram med koppling till EU-strategin. EU har unika möjligheter att visa på ett nytt sätt att skapa både ekonomisk tillväxt och jobb samtidigt som man minskar energi- och råvaruförbrukningen per capita. Centerpartiet anser också att handeln med tjänster måste bli lika fri som handeln med varor, att småföretagens betydelse för jobbtillväxten måste öka, att avregleringen på produktmarknaderna måste fortsätta, att rörligheten på arbetsmarknaden ska öka och att unionens potential inom miljötekniksektorn ska tas tillvara.

Hög tillväxt och sysselsättning ställer stora krav på att ekonomierna är dynamiska och snabbt kan ställa om och anpassa villkoren efter nya förutsättningar. Vi har tidigare sett tecken på att hägrande medlemskap i EU/EMU fungerat som en katalysator för finanspolitisk disciplin och strukturreformer, men under senare år har reformtakten om något avtagit. Utmaningen består därför i att hitta sätt att upprätthålla reformtakten även utan denna ”morot”. Historiskt har bindande lagstiftning ofta varit en framkomlig väg; det visar t.ex. vitboken om den inre marknaden på 1980-talet och genomförandet av tjänstedirektivet som nu pågår runtom i EU. Därtill kan finanskrisen förhoppningsvis bidra med den extra skjuts som vissa länder behöver för att genom strukturreformer skapa förutsättningar för en stabil och hållbar tillväxt.

Centerpartiet ser även att andra möjligheter öppnas upp på grund av finanskrisen. Det gäller särskilt chansen att ställa om samhället till att bli mer hållbart samtidigt som fler jobb skapas. Centerpartiet vill att EU ska uppnå stärkt konkurrenskraft och industriell förnyelse genom en hållbar energiförsörjning, ökad resurseffektivitet, minskad miljöpåverkan och minskade utsläpp av växthusgaser. Vi tror att klimatkrisen kan bli den hävstång som behövs för att komma ur den finansiella krisen. Allt fler studier pekar på att det finns stora möjligheter med en strategi för grön tillväxt och gröna jobb. Som exempel kan nämnas att FN-organet UNEP uppskattar att EU kan skapa en miljon nya jobb enbart genom energieffektiviseringar i byggsektorn. En offensiv innovationsstrategi och satsningar på småföretagen kommer att vara särskilt viktiga framöver. Centerpartiet kommer därför att arbeta för att EU ska ta på sig ledarskapet i denna framtidsfråga. Unionen måste agera och visa att ökad konkurrenskraft går utmärkt att förena med en god miljö och en hållbar tillväxt.

Centerpartiet vill:

- Ge EU-kommissionen en förstärkt roll för att garantera konkurrensen på den inre marknaden och för att skärpa övervakningen av reglerna. Icke-diskriminering och likabehandling ska i alla lägen vara ledord i de undantagsfall då statsstöd beviljas.
- Fortsätta det europeiska samarbetet för att stärka och övervaka de finansiella systemen.
- Under nästa mandatperiod tillsätta en utredning om EMU för att förutsättningslöst analysera erfarenheterna från eurosamarbetet, EU:s hantering av den finansiella krisen samt för- och nackdelar för Sverige att stå utanför samarbetet. Centerpartiet ska ta ställning i EMU-frågan i samband med en partistämma.
- Lansera en ny EU-strategi för tillväxt och sysselsättning där prioriteringarna är att ställa om EU till en eko-effektiv ekonomi, fullborda den inre marknaden och genomföra tillväxtskapande reformer. Därefter tas en nationell och regional utvecklingsplan fram med koppling till EU-strategin.

CENTERPARTIET TAR ANSVAR – FÖR SVERIGE

Centerpartiet har en lång historia av att ta ansvar för Sverige och svensk ekonomi. Efter krisen i början av 1990-talet samarbetade vi med Socialdemokraterna för att få de offentliga finanserna på rätt köl samt skapa regelverk för ekonomisk stabilitet och förutsättningar för en hållbar tillväxt. Den gynnsamma utveckling som Sverige har åtnjutit sedan dess visar att vårt ansvarstagande spelade en avgörande roll. Nu tar Centerpartiet återigen ansvar för svensk

ekonomi, tillsammans med våra alliansvänner Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna, och fortsätter att leva upp till det strama regelverk som vi varit med om att ta fram.

Centerpartiets och Alliansregeringens viktigaste målsättning i den ekonomiska politiken är att minska utanförskapet och få fler i arbete. Bakgrunden är mycket enkel. De resurser som finns i ett samhälle, d.v.s. storleken på den gemensamma kakan, bestäms av den ekonomiska tillväxten. Denna avgörs i sin tur av hur mycket vi arbetar (arbetsutbudet) och hur effektiva vi är (produktiviteten). Det innebär att ju fler personer som arbetar, och ju fler timmar var och en arbetar, desto större blir kakan och därmed vårt totala välbefinnande. Alliansregeringens politik går därför ut på att öka incitamenten att arbeta (bl.a. genom jobbskatteavdraget, som innebär sänkt inkomstskatt för alla som arbetar) samt att göra det enklare och billigare att såväl anställa som att starta och driva företag (bl.a. genom sänkta arbetsgivaravgifter, sänkt bolagsskatt och reformerade 3:12-regler).

Den andra sidan av myntet, produktiviteten, bestäms av faktorer som konjunkturläget, globaliseringen, konkurrens, IT och ny teknik, avreglering av marknader, organisationsstrukturer och utbildningsnivån. Även här skapar Alliansregeringen förutsättningar för ökad och hållbar tillväxt. Det sker genom att riva de hinder som finns för den fria rörligheten, förändra regler och lagstiftning i tillväxtorienterad inriktning, införa valfrihetssystem inom vård och omsorg samt öka incitamenten för studenter att investera i en högre utbildning och för företag att avsätta mer resurser till forskning och utveckling. Centerpartiet vill särskilt framhäva vikten av att avskaffa monopol och öka konkurrensen i offentlig sektor för att på så sätt förändra och stärka ekonomin samt öka exportmöjligheterna.

Kärnan i Centerpartiets ekonomiska politik är jobb och företagande samt en långsiktigt hållbar och ansvarsfull politik med ordning och reda i de offentliga finanserna och med skattebetalarnas intressen i första rummet. Därför satsar vi på åtgärder som ökar arbetsutbudet, främjar produktiviteten och gör det enklare och billigare att anställa.

Vi vill utveckla arbetslinjen och ta tillvara strukturomvandlingens möjligheter

Centerpartiets grundinställning är att fortsätta utveckla arbetslinjen för att säkra framtidens välfärd. I programmet *Fler jobb och företag* föreslår vi därför en ny och mer flexibel arbetsmarknadsmodell som uppmuntrar till rörlighet, kompetensutveckling och, vid behov, omställning. Vår utgångspunkt är att skapa goda förutsättningar så att företagen, inte minst de små och medelstora, kan anställa och behålla personal. Det är framför allt småföretagare och entreprenörer som kommer att se till att fler jobb skapas! Genom incitament i skatte- och

utbildningspolitiken som gör att människor arbetar mer och tar fler risker och som gör det lönsamt att satsa på högre studier och ett livslångt lärande, läggs grunden för Centerpartiets nya modell.

Centerpartiet vill även utveckla arbetslinjen genom att möta klimatkrisens utmaningar. Den klimat- och energiproposition som Alliansregeringen presenterade i mars 2009 innebär att Sverige har världens mest ambitiösa politik för att ställa om vårt samhälle till en eko-effektiv ekonomi. Genom att lägga grunden för en hållbar konkurrenskraft kan vi skapa tillväxt och många nya jobb. En inhemsk vindkraftsindustri bedöms t.ex. kunna generera 12000 nya jobb fram till år 2020.⁴ De detaljerade åtgärderna för hur Centerpartiet vill skapa en eko-effektiv ekonomi återfinns i programmet Klimatpolitik som tillväxtkraft.

Centerpartiet menar att finans- och klimatkrisen öppnar möjligheter att se över och reformera gamla strukturer för att därigenom kunna skapa ett mer flexibelt och dynamiskt samhälle. Strukturomvandlingar är en ständig process, ofta benämnd kreativ förstörelse, som påskyndas och accentueras av finansiella kriser och de djupa lågkonjunkturer som följer i deras spår. Processen innebär att gamla jobb och tekniker försvinner och nya, mer produktiva jobb tillkommer i takt med att tekniken utvecklas och produktionen blir allt mer specialiserad. Det visas tydligt i den omställning från industri- till tjänstesamhälle som vi nu är mitt uppe i. Forskning visar att många jobb som förlorades i den senaste lågkonjunkturen inte ersattes av nya jobb i samma bransch när konjunkturen tog fart igen. Sysselsättningen fortsatte dock att öka inom andra branscher som tycks öka antalet arbetstillfällen oavsett konjunktur, såsom stora delar av tjänstenäringen. Den stora utmaningen – och möjligheten – framöver består i att skapa förutsättningar för ett gott företagsklimat så att de nya jobben kommer till stånd. Samtidigt ska en hög förändringsförmåga och flexibilitet på arbetsmarknaden säkerställas, så att arbetstagarna så smidigt som möjligt kan söka sig till andra branscher och orter. Politiken för att åstadkomma detta presenteras närmare i programmet *Fler jobb och företag*.

Vi vill värna de offentliga finanserna

För Centerpartiet är värnandet av långsiktigt hållbara offentliga finanser det mest centrala fundamentet i en sund ekonomisk politik. Ordning och reda i finanserna och försiktighet med skattebetalarnas pengar bildar det ramverk som vi har att förhålla oss till då vi beslutar om intäkter och utgifter. Lärdomarna om vad som händer om motsatsen skulle råda upplevde vi i Sverige i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet. Till skillnad från dagens globala kris var

⁴ Källa: ”Jobb i medvind” (2009), Svensk Vindenergi

1990-talskrisens hemmasnickrad. En ohållbar ekonomisk politik och kostnadsutveckling ledde då till skenande budgetunderskott, fyrdubblad arbetslöshet, hög och varierande inflation, ett okontrollerat stigande ränteläge, inga reallöneökningar och försämrade tillväxtutsikter. Förtroendet för svensk ekonomi urholkades.

För Centerpartiet är det viktigt att värna de offentliga finanserna, inte minst eftersom det kommer en dag då notan måste betalas. Tidigare erfarenheter visar att det är de som har det sämst ställt som drabbas värst när det offentliga tvingas dra i nödbromsen. Vi vill inte att detta ska hända igen. För oss är det därför rättvisa att förespråka ordning och reda i finanserna, aktsamhet om skattebetalarnas pengar och välfärdssystem som är effektiva och värnar dem som mest behöver dessa.

Krisen på 1990-talet, som Centerpartiet tog ansvar för att hantera och lösa, ledde till ett antal förändringar av den förda politiken. Den nya inriktningen har allt sedan dess haft en avgörande inverkan på den ekonomiska utvecklingen. Som exempel kan nämnas avregleringar på bl.a. tele- och elmarknaderna, en stor skattereform, en striktare konkurrenslag och medlemskap i EU. Riksbanken fick en självständig ställning och började bedriva inflationsmålpolitik, vilket lett till en låg och stabil inflation. Även finanspolitiken fick ett institutionellt ramverk med tydliga mål och regler, inkluderat målet om en procents överskott i den offentliga sektorns sparande sett över en konjunkturcykel, utgiftstaket för staten och det kommunala balanskravet. Syftet med dessa mål och regler är att underlätta arbetet med att nå långsiktig hållbarhet. Detta är inte minst viktigt i ljuset av den åldrande befolkningen och det faktum att vi alla kommer att behöva arbeta längre i framtiden för att trygga den gemensamma välfärden.

Centerpartiet anser att det finanspolitiska ramverket har fungerat väl och att det därför ska behållas, inklusive överskottsmålet för offentlig sektor på 1 procent över en konjunkturcykel. Den ekonomiska utvecklingen sedan reformerna infördes talar sitt tydliga språk, och idag är förtroendet för svensk ekonomi starkt. Finanskrisen är inget skäl att ändra på det som har tjänat Sverige så väl, tvärtom. Nu prövas förtroendet för världens ekonomier mer än någonsin. Vårt stabila ramverk, och det faktum att Alliansregeringen har sparat under de goda tiderna, har gjort att vi nu har kunnat föra en betydligt mer expansiv politik än de flesta andra utan att detta påverkat tilltron till svensk ekonomi. Därtill har Sverige mekanismer och strukturer, genom våra skatte- och socialförsäkringssystem, som gör att ekonomin automatiskt stimuleras i en lågkonjunktur (och vice versa). Då vi t.ex. har starka trygghetssystem minskar hushållens

inkomster inte lika snabbt som de gör i länder med mindre generösa system. Hushållen kan därmed hålla uppe sin konsumtion, vilket har en dämpande effekt på konjunkturedgången.

De svenska statsfinanserna är också mycket konjunkturkänsliga p.g.a. det starka exportberoendet. Därför måste vi iaktta försiktighet vad gäller åtgärderna. De många varslen och den ökande arbetslösheten gör att vi i rådande läge i första hand måste sätta av resurser till utbildning och arbetsmarknadsåtgärder, så att arbetslinjen kan värnas och snabba omställningar möjliggöras samt fördelas efter regionala behov. Men vi möter också lågkonjunkturen med investeringar i allt från infrastruktur, forskning och innovation till energi och klimat samt med minskade kostnader för privata och offentliga arbetsgivare.

När konjunkturen vänder uppåt igen, vill Centerpartiet prioritera åtgärder som är önskvärda för att förbättra ekonomins långsiktiga funktionssätt. På så sätt stärks Sveriges konkurrenskraft och tillväxtpotential. För oss är det en viktig princip att statens utgifter som andel av BNP ska fortsätta minska och att statens finanser ska stärkas genom utgiftsminskningar, inte genom att höja skatterna. Att vidta åtgärder som är långsiktigt positiva för ekonomins funktionssätt innebär att vi vill fokusera på att öka människors valfrihet, stimulera konkurrensen och minska den statliga styrningen.

Centerpartiet vill:

- Stå fast vid det finanspolitiska ramverket, inklusive överskottsmålet för offentlig sektor på 1 procent över en konjunkturcykel.
- Fortsätta minska statens utgifter som andel av BNP samt öka effektiviteten genom valfrihet, konkurrens och minskad statlig styrning.

Vi vill stärka det kommunala självstyret

Det kommunala självstyret är en central del i Centerpartiets ideologi att demokrati ska byggas underifrån. Vi vill att det kommunala självstyret ska värnas och stärkas. Därför vill vi understryka vikten av att varje kommun, landsting och region i grunden finansierar välfärd åt sina egna medborgare, d.v.s. att av det kommunala självstyret följer ekonomiskt ansvar. Detta ska gälla i såväl hög- som lågkonjunktur. Den s.k. finansieringsprincipen, som innebär att de reformer som staten genomför fullt ut ska finansieras av staten och vice versa, ska upprätthållas. För att ytterligare värna det kommunala självstyret anser vi även att staten så långt som möjligt ska undvika specialdestinerade statsbidrag.

Finanskrisen och den djupa lågkonjunkturen slår även mot ekonomin i kommuner, landsting och regioner, om än inte lika kraftfullt som mot statsfinanserna. Många kommuner har under flera år förlorat betydande skatteintäkter på grund av kraftig utflyttning och minskad befolkning. Den dåliga kommunala ekonomin beror dock inte enbart på minskade skatteintäkter, utan även på kommunernas egna ambitionshöjningar under högkonjunktur. Generellt sett har de kommuner som haft god ekonomisk hushållning, effektiviserat sina verksamheter och genomfört strukturreformer ett bättre utgångsläge än de kommuner som inte tagit tillvara de goda tiderna på samma sätt. Ökad sysselsättning genom fler och livskraftiga företag är grunden för den kommunala ekonomin.

Kommunsektorn står inför svåra beslut och avvägningar framöver, då välfärdens kärna vård, skola och omsorg ska värnas samtidigt som den demografiska utmaningen närmar sig och avsättningar till pensioner måste göras. En fråga som har diskuterats i syfte att förbättra och underlätta kommunernas ekonomiska planering är en översyn av balanskravet. I vårpropositionen för 2009 anger Alliansregeringen att vi inom kort kommer att se över om förändringar i balanskravet bör göras. Vi vill bl.a. pröva om det går att ge drivkrafter för ekonomiskt sunda och välskötta kommuner, landsting och regioner att spara pengar under högkonjunktur för att i viss mån kunna använda dem under lågkonjunktur. Detta ska dock göras utan att ge avkall på kommunallagens krav om god ekonomisk hushållning.

Centerpartiet anser att kommuner, landsting och regioner bör inleda ett regelförenklingsarbete, motsvarande det som nu pågår för att minska regelkrånglet för företagen. Vi tror att det behövs för att få en mer effektiv och resultatinkriktad verksamhet som främjar ökad valfrihet och konkurrens, stärker jobbtillväxten och sätter medborgarnas intressen i första rummet. Detta kan bl.a. uppnås genom att staten och kommunerna förenklar regelverken för små och medelstora företag. Med färre, enklare och mindre detaljstyrande regler samt en smidigare tillämpning kan landets kommuner spara betydande administrativa kostnader som istället kan användas för kärnverksamheten. Vidare är minskad statlig reglering gentemot kommuner en viktig ingrediens när kommunerna ska minska onödiga regler för företag och medborgare. Även den regionalisering av Sverige som nu har påbörjats och som Centerpartiet länge eftersträvat är viktig för att skapa utveckling och tillväxt i hela landet och för att kunna ta tillvara de samverkansmöjligheter som finns. Centerpartiet kommer därför med kraft att fortsätta arbeta för att starka regioner bildas runt om i Sverige. De regionala samordnare som utsetts av Alliansregeringen för att hantera varslen är ett utmärkt exempel på hur lokala och regionala resurser kan kraftsamlas och makt och befogenheter flyttas närmare medborgarna.

Alla medborgare har samma rätt till skola, vård och omsorg. Centerpartiet anser att ett väl fungerande utjämningsystem för kommuner och landsting ska stärka det kommunala självstyret, skapa villkor för en likvärdig och god grundservice i hela landet, ge incitament för både ekonomisk tillväxt och ökad skattekraft samt skapa förutsättningar för utjämning av skillnader i skattekraft.

Alliansregeringen vill se ett reformerat utjämningsystem som är mer hållbart och långsiktigt. Därför har regeringen tillsatt en parlamentarisk utredning som ska utvärdera dagens system. Den kommer med sin slutrapport i mars 2011. Det är viktigt att invänta resultatet av denna och diskutera igenom alternativen innan ytterligare förändringar i utjämningsystemet görs. (Motion 102)

Centerpartiet anser att utgångspunkten för ett framtida utjämningsystem ska vara att alla kommuninvånare ges möjlighet till en likvärdig, effektiv och god grundservice. En högre servicenivå ska kommunens invånare själva kunna påverka och finansiera. Systemet ska därutöver ge incitament för ekonomisk tillväxt och ökad skattekraft samt medverka till kostnadsutjämning. För Centerpartiet är frågan om förändrade skattebaser för kommunsektorn viktig att utveckla i syfte att ge mer jämlika grundförutsättningar i hela landet och ökat fokus på jobbskapande.

Centerpartiet vill:

- Att den s.k. finansieringsprincipen ska gälla. Den innebär att staten ansvarar ekonomiskt för sina beslut och att kommuner, landsting och regioner själva ska finansiera de uppgifter som de har makt att besluta över.
- Att staten så långt som möjligt ska undvika specialdestinerade statsbidrag.
- Att staten och kommunerna förenklar regelverken för små och medelstora företag i syfte att stärka jobbtillväxten.
- Med kraft fortsätta arbeta för att starka regioner bildas runt om i Sverige.
- Att det kommunala utjämningsystemet ska ge förutsättningar för en likvärdig och god grundservice i hela landet samt utjämna skillnader i skattekraft. Det ska dessutom ge incitament för ekonomisk tillväxt och ökad skattekraft samt medverka till kostnadsutjämning.

Vi vill effektivisera den offentliga upphandlingen

Offentlig sektor upphandlar årligen varor och tjänster i storleksordningen 400-500 miljarder kronor. Därmed har man ett stort ansvar att beakta sund konkurrens och god miljö samt att säkerställa att upphandlingar sker på ett sätt där dessa faktorer vägs in i bedömningen.

Centerpartiet anser att stat, landsting/regioner och kommuner inte ska bedriva affärsverksamhet i osund konkurrens med näringslivet. Därför vill vi införa en konfliktlösningsregel. I de fall där osund konkurrens förekommer ska företagarna kunna klaga hos Konkurrensverket och föra en rättslig prövning. Vi vill också att den offentliga sektorn utarbetar tydliga etiska och miljömässiga styrdokument för sin upphandling.

Både kommuner och företagare anser att lagen om offentlig upphandling är komplicerad.

Osäkerhet kring upphandling gör att kraven ofta är för strikta även för små upphandlingar, vilket missgynnar mindre aktörer. Centerpartiet vill därför förenkla regelverket för att på så sätt öka konkurrensen och effektiviteten. Det skulle ta tillvara entreprenörskapet och bidra till en större mångfald på marknaden. Vidare måste kommunerna bli bättre på att utnyttja möjligheten att ställa krav som står i proportion till de upphandlade beloppen.

Om ett företag anser att en upphandling inte gått rätt till kan man begära överprövning i domstol. Många småföretag uppfattar att detta är alltför krångligt eller inte värt besväret.

Problemet med direktupphandlingar är också svårt att komma åt. Centerpartiet anser att det är viktigt att småföretagen har någonstans att vända sig när de känner sig orättfärdigt behandlade i en upphandlingssituation. Konkurrensverket har idag ett tillsynsansvar över upphandlingslagarna, och företag kan få information från verket. Men Konkurrensverket har små möjligheter att hjälpa ett företag. Därför anser vi att Konkurrensverket bör få talerätt i domstol.

Centerpartiet vill:

- Att företagarna ska kunna klaga hos Konkurrensverket och föra en rättslig prövning när den offentliga sektorn bedriver affärsverksamhet i osund konkurrens med näringslivet.
- Förenkla regelverket för offentliga upphandlingar för att på så sätt stimulera konkurrens och effektivitet. Detta skulle tillvarata entreprenörskapet och öka mångfalden.
- Att Konkurrensverket bör få talerätt i domstol för att kunna hjälpa småföretag som känner sig orättfärdigt behandlade i en upphandlingssituation.

ANSVARFULL OCH ENKEL SKATTEPOLITIK FÖR MORGONDAGENS VÄLFÄRD

Blickar vi ut en morgon ser vi människor lämna sina barn på dagis och nyttja kollektivtrafiken på väg till arbetet. Vi ser ungdomar cyklandes till skolan på någon av landets vägbanor. En del kanske avslutar dagen med ett besök hos mormor eller farmor på äldreboendet. Tack vare skatteintäkter kan våra medborgare dagligen nyttja många olika välfärdstjänster och andra offentligt finansierade strukturer.

Skattefrågor berör oss alla på ett eller annat sätt. Skattepolitiken kan ses som hjärtat i svensk politik och samhällsuppbyggnad genom att den bl.a. upprätthåller vår välfärd. En sund skattepolitik behövs, eftersom skatter påverkar alla områden i samhället - skola, vård, omsorg, miljö, företagsklimat, arbetsmarknad och rättsväsende.

I detta ekonomiska program presenteras Centerpartiets principiella ställningstaganden i skattepolitiken vad gäller hur vi bäst stimulerar till arbete och företagande, stärker vår konkurrenskraft samt höjer förståelsen för det svenska skattesystemet. Centerpartiet lägger även fram principer om hur ansvar för miljön kan stimuleras och hur vi genom skattesystemet stärker den lokala och regionala ekonomin. Mer konkreta skatteförslag, exempelvis gällande arbetsgivaravgifter⁵, återfinns i olika program och yttranden inför stämman 2009, där dessa är fördelade utifrån respektive politikområde.

Centerpartiets ambition är att fortsätta sätta prägeln på den svenska skattepolitiken med utgångspunkt i vår grundläggande ideologi om egenmakt till individer, företag kommuner och regioner. Därför har vi tillsatt en arbetsgrupp under namnet Skattevision 2014 som ska lägga fram fler, och mer konkreta förslag, för ett framtida skattesystem än de som presenteras i detta Ekonomiska Program. Arbetet med Skattevision 2014 präglas av grundprinciperna lägre, enklare och bättre skatter. Slutrapporten presenteras under Centerpartiets förtroenderåd hösten 2009.

Samhället står inför stora utmaningar...

Det svenska samhället är i ständig förändring. Vi lever i en global värld med allt rörligare individer, kapital och information. Samtidigt är vi mitt uppe i en strukturomvandling från industri- till tjänstesamhälle. Läger vi därtill en demografisk utveckling med en alltmer åldrande befolkning, samt en global klimat- och finanskris, är det tydligt att vi står inför flera

⁵ Centerpartiets förslag kring arbetsgivaravgifter återfinns i programmet *Fler Jobb och Företag*

stora och omvälvande utmaningar. Vi måste känna trygghet i dessa förändringar. Ett Sverige som är öppet mot omvärlden och öppet för nya tankar och nya människor har mycket större möjligheter att skapa förutsättningar för fler arbetstillfällen samt renare miljö för våra barn och barnbarn, än ett Sverige som söker tryggheten i historien.

I ljuset av den rådande globala finanskrisen och lågkonjunkturen anser Centerpartiet att det är viktigt att prioritera skatteförändringar för små och medelstora företag som stimulerar till fler jobb, tillväxt, stärkt konkurrens samt en mer eko-effektiv ekonomi. Centerpartiet menar exempelvis att skatteförändringar som stimulerar framväxten av grön miljöteknik kan vara en väg ut ur såväl finanskris som klimatkris. Skatteförändringar som stimulerar grön miljöteknik kan dessutom innebära ökade intäkter som kan finansiera sänkningar av skatter för att stimulera till fler nya jobb.

... som skattesystemet måste kunna möta!

Skattepolitiken ska möta de olika utmaningar vi står inför. När samhället förändras krävs förändringar i skattesystemet som kan möta dessa. Centerpartiet anser därför att människors möjlighet att förstå skattesystemet och dess syfte är viktigt. Vi behöver en mer rättvis, enkel och transparent skattepolitik som säkrar morgondagens välfärd.

Ju lättare det är att förstå vad skatterna går till, vilka de är och hur de fungerar, desto större blir legitimiteten. Detta påverkar både effekterna som önskas av skatteförändringar och kostnaderna förknippade med att driva in skatt.

Det behövs också ett värderingsskifte i samhället. Attityden till skatter, bidrag, rättvisa och solidaritet måste förändras. Även detta kan vi uppnå med en sund skattepolitik som medborgarna förstår och ställer sig bakom. Bristande kunskap om skattesystemet urholkar dess legitimitet.

Sammantaget kräver detta ett reformerat skattesystem. Enkelheten som 1990-talets stora skattereform syftade till att uppnå har förhandlats bort. Resultatet har blivit ett snårigt och komplext skattesystem. Centerpartiet anser att det behövs enklare och bättre skattepolitiska instrument för att stärka Sveriges konkurrenskraft och tillväxt samt stimulera framväxten av en eko-effektiv ekonomi.

Sänkt skattetryck för ett mer arbets-, utbildnings-, företags-, och miljövänligt Sverige

Centerpartiet har en tydlig vision: vi har ställt in kompassen mot ett mer företagsamt, grönt, tryggt och öppet Sverige som byggs underifrån och där skattepolitiken spelar en viktig roll.

Rättvisa, gemenskap och jämställdhet är några av ledorden som genomsyrar vårt drömsamhälle. Tack vare förtroendet från svenska folket som tror på vår dröm har Centerpartiet i Alliansregeringen kunnat påbörja denna färd. Vi har genom olika skattereformer varit med och exempelvis sänkt inkomstskatten för löntagare samt gjort det mer lönsamt att anställa, driva företag och vara miljövänlig.

För att uppnå denna vision, och fortsatt gå mot ett värderingsskifte där vi utmanar invanda tankemönster och handlingar, måste skattestrukturerna förändras ytterligare. Alla människors förmåga måste dessutom tas tillvara. Alla ska ges möjligheten att vara med och bidra till den egna försörjningen och till den gemensamma välfärden. I Centerpartiet menar vi att allt är möjligt och börjar hos individen. Politiken är ett medel för att kunna främja detta, så även skattesystemet.

I en del av värderingsskiftet ligger hur vi ska klara finansieringen av välfärden. Det centrala är att skattesystemet kan finansiera välfärdens kärna. Dessutom kommer exempelvis ökad mångfald, i form av fortsatt öppning för både privata och offentliga aktörer att verka inom välfärdssektorn, spela en viktig roll. Det är också angeläget att hushålla med de ekonomiska resurserna och använda dem optimalt. Centerpartiet menar vidare att det är vitalt med skatteintäkter, men att dessa bör vara motiverade och drivas in ansvarsfullt.

Stor del av den anställdes lön äts exempelvis fortfarande upp av skatter på bl.a. arbete och konsumtion. Dessutom är svenskens extra intjänade hundralapp, genom den höga marginals-katten⁶, den näst högst beskattade i världen. Detta påverkar drivkraften att jobba, eller anstränga sig lite mer, för att därmed öka sin inkomst. Incitamenten till utbildning, entreprenörskap samt viljan att ta mer ansvar och utvecklas minskar också. Tidigare intog vi en föga smickrande första placering på skatteligan. Den innehar nu Danmark sedan 2008. En viktig och bidragande faktor till detta har varit Alliansregeringens skattepolitik för att stärka arbetslinjen via exempelvis jobbskatteavdraget.

Centerpartiet vill fortsätta verka för att sänka det svenska skattetrycket⁷, för ett mer arbets-, utbildnings-, företags-, och miljövänligt Sverige som blomstrar. Det måste ske samtidigt som fortsatt ansvarstagande för de offentliga finanserna tas. Att sänka det svenska skattetrycket ytterligare är viktigt av flertalet orsaker; bl.a. för att öka legitimiteten för skatteuttag, stärka konkurrenskraften gentemot vår omvärld och minska skadliga skatteklar. Inriktningen ska

⁶ Marginals-katt = skatt på den sista intjänade hundralappen. Visar hur mycket löntagare behåller av en löneökning

⁷ Skattetryck = samtliga skatter och sociala avgifter i förhållande till BNP

vara ett skattetryck för enskilda och företag som motsvarar skattetrycket i våra viktigaste konkurrentländer. Genom att gradvis sänka skattetrycket uppnås även principen om minst hälften kvar i plånboken.

I värderingsskiftet ligger också att fortsätta skapa rättvisa i det svenska samhället, så att det exempelvis lönar sig ännu mer att gå från bidrag till arbete. Här spelar skattesystemet en väsentlig roll. Via skattesystemet vill Centerpartiet vidare göra det möjligt för människor att tjäna på att utbilda sig, arbeta fler timmar, driva företag och vara miljövänliga.

Småföretagarnas insats för att skapa nya jobb är oerhört värdefullt och måste premieras mer via företagsvänliga skatter. Kombinerat med fortsatt arbetsvänliga skatter sänks trösklarna ytterligare för att få fler i jobb och färre i utanförskap. På så vis menar Centerpartiet att rättvisan i vårt samhälle stärks. Utbildning ska också premieras enligt Centerpartiet. Då får Sverige ett ökat humankapital och kan stå stadigare i den globala konkurrensen. Dessutom straffbeskattas inte den som investerat i att bidra till att stärka Sverige som kunskapsnation.

Att få ner skattetrycket utan att skattesänkningar påverkar välfärdssystemet negativt är möjligt. Dessutom kan positiva effekter uppstå om skattesänkningar sker ansvarsfullt och prövas mot hållbarheten i de offentliga finanserna. När skattetrycket gradvis lättar, kommer fler i arbete. När det blir både enklare och billigare att anställa, samtidigt som regelkrånglet minskar, menar Centerpartiet också att den svarta ekonomin avtar. Fler som får vara med och bidra innebär ökade skatteintäkter och färre bidragsutbetalningar. Samtidigt får individen makt över sin egen vardag. Med detta ger ett sänkt skattetryck även förutsättningar att skapa en statsfinansiell buffert för att kunna ta ansvar för framtida utgifter.

En person som gått från utanförskap till arbete är nämligen med och bidrar till att stärka de offentliga finanserna med 225 000 kronor⁸. Hög förvärvsfrekvens, inte nödvändigtvis höga skattnivåer, ger fler resurser till välfärden. Ett gradvis sänkt skattetryck kan med andra ord stärka vår tillväxt och ge ett ökat ekonomiskt utrymme.

Centerpartiet vill:

- Ha ett skattetryck för individer och företag som motsvarar skattetrycket i våra viktigaste konkurrentländer.
- Att alla skattesänkningar prövas mot hållbarheten i de offentliga finanserna.

⁸ Källa: Finanspolitiska rådets rapport *Svensk Finanspolitik 2008*

FÖRETAGSKLIMAT I VÄRLDSKLASS – STARK VÄLFÄRD

Centerpartiet vill ha de bästa villkoren för landets företag. Företagen skapar jobb, vilka i sin tur inbringar skatteintäkter. Företagen genererar också ekonomisk tillväxt till samhället genom det som de producerar. Deras risktagande och entreprenörskap ger årligen många miljarder skattekonor till de offentliga finanserna. I Centerpartiet vill vi ha ett företagsvänligt skattesystem som tillsammans med bl.a. olika regelförenklingar stärker vår välfärdskedja.

Välfärdskedjan är en produkt av att bl.a. företagare skapar jobb. Dessa jobb innebär en lön och egen försörjning för den anställde. Lönen blir underlag för många miljarder i skatteintäkter per år för de offentliga finanserna. Omsatt i välfärd innebär detta bl.a. dagisplatser, skola, vård och omsorg.

Centerpartiet vill göra det möjligt för individer att utveckla sig själva och satsa på sina idéer. För detta krävs framförallt ett företagsvänligt skattesystem samt tillgång till kapital. Idag är nyföretagandet lågt i Sverige, speciellt bland högutbildade. I Sverige har vi även en relativt låg andel av kvinnliga företagare vilket Centerpartiet menar kan ha att göra med att skattesystemet inte premierar det risktagande som det innebär att gå från en trygg anställning till att starta eget företag. Det måste bli ännu enklare, roligare och lönsammare att både starta och driva företag i Sverige.

Varje ny person som ska anställas innebär ett stort steg för en företagare då ökade kostnader, administration och ansvar för den anställde tillkommer. Samtidigt är det genom att kunna anställa fler som företag expanderar. Genom att sänka och förenkla skattenivåer och skatteregler underlättas anställning samt framväxten av nya jobb när de gamla försvinner. Till stor del handlar det om jobb inom tjänstebranscher där Sverige har halkat efter många andra länder i fråga om sysselsättningsökning. För att vi ska klara av strukturomvandlingen måste förutsättningarna för både enklare och mer avancerade tjänster förbättras.

Skattesystemet måste dessutom understödja eget ägande och premiera exempelvis långsiktigt aktieinnehav. Centerpartiet vill ha skatter som stimulerar till breddat kapitaläggande och som får fart på vårt näringsliv. Svenska företag måste kunna stå konkurrenskraftiga, samtidigt som vi behåller och också attraherar kapital och investeringar.

Skattepolitiken måste dessutom vara anpassad för framtidens arbetsmarknad och för framtidens globala handelsstruktur. Det handlar om att gradvis ställa om Sverige för att klara av framtidens

utmaningar. Alliansregeringen har tagit många viktiga steg på denna väg och det arbetet måste i Centerpartiets mening fortsätta och vidareutvecklas.

Sjysta spelregler på skattesidan

Skatteregler förknippade med företagande är många och oftast svåra att förstå och tillämpa, varför de också medför onödiga administrativa kostnader. Detta sätter käppar i hjulet för framförallt små och medelstora företag att driva sina verksamheter. Regelförenklingar inom skatteområdet är också värdefulla för att fortsatt stärka arbetslinjen.

Centerpartiet vill förenkla och reducera antalet skatteregler. Detta kommer att innebära en lättnad för framförallt små och medelstora företag. Resurser kan då frigöras och istället omsättas för att vidareutveckla verksamheten, skapa jobb, expandera och stärka sin position på den inhemska, såväl som på den globala, marknaden.

Centerpartiet vill:

- I nuvarande finansiella läge prioritera skatteförändringar för små och medelstora företag som stimulerar till fler jobb, tillväxt, stärkt konkurrens samt en mer eko-effektiv ekonomi.
- Förenkla och reducera antalet skatteregler för att sänka administrativa kostnader på skatteområdet för framförallt små och medelstora företag.

FLER I ARBETE - MER ATT DELA PÅ

Att kliva upp på morgonen och ha ett arbete att gå till borde vara en självklarhet. Tack vare Alliansregeringens olika skattepolitiska satsningar för att ta hand om springnotan i form av utanförskap, har detta blivit verklighet. Med hjälp av bl.a. skattepolitiska insatser kunde Alliansregeringen efter enbart två år vid rodret redovisa hela 180 000⁹ färre personer i utanförskap. Detta innebär att fram tills den globala finanskrisen och lågkonjunkturen slog till hade sysselsättningen genom allianspolitiken ökat enormt. 180 000 fler personer kan nu försörja sig själva och börja förverkliga sina drömmar. Detta är ungefär lika många personer som alla invånare i en större svensk kommun.

⁹ Källa: www.regeringen.se

Fler som arbetar stärker de offentliga finanserna. Fler i arbete underlättar också ambitionen att möta morgondagens utmaningar i form av en åldrande befolkning, klimatförändringar, finanskris och den ökande konkurrensen i en globaliserad värld.

Incitamenten för att arbeta, spara och investera måste stärkas för att vi ska kunna skapa ett välmående och tillväxtorienterat samhälle. Centerpartiet kan inte godta att människor ställs utanför gemensamma system, vare sig det handlar om arbetsmarknaden eller trygghetssystemen. Utanförskapet tilläts av förra regeringen växa under alldeles för många år. Individer flyttades runt mellan olika ersättningssystem och åtgärder som ofta bestod av relativt ineffektiva arbetsmarknadspolitiska program.

I kombination med höga tröskel- och marginaeffekter försvagades drivkraften, men också samhällets stöd, för att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Resultatet känner vi väl till vid det här laget: höga sjuktal, förtidspensioneringar, pessimistisk framtidstro och försämrad självkänsla. Alliansregeringen har börjat arbetet med att bryta detta utanförskap. Genom skatteåtgärder som gör det lönsamt att arbeta, och också lönsamt att gå från bidrag till arbete, har Alliansregeringen åter stärkt rättvisan i det svenska samhället. Via förändringar i skattesystemet vill Centerpartiet fortsätta på den vägen och stärka rättvisan.

De som redan hade ett jobb att gå till har tack vare Alliansregeringen fått behålla mer av sin extra intjänade hundralapp i den egna plånboken. Genom inkomstskattesänkningar, riktade främst mot låg- och medelinkomsttagare via jobbskatteavdraget, har skadliga marginaeffekter reducerats. Detta innebär att det idag är mer lönsamt att arbeta. Utan Alliansregeringens inkomstskattesänkningar hade den globala finanskrisen sannolikt försvagat löntagares köpkraft än mer.

De som tidigare stod längst bort från arbetsmarknaden har fått en rimligare chans att ta sig in när företag getts bättre ekonomisk möjlighet att anställa dem. Alliansregeringen har gjort detta möjligt genom både riktade och generella sänkningar av arbetsgivaravgiften. Det gäller inte minst de sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar, invandrare och människor som under lång tid varit sjukskrivna.

Centerpartiet vill fortsätta att stärka arbetslinjen. Det ska vara lönsamt att arbeta. Kostnaderna förenade med att anställa ska även framöver vara rimliga och i linje med Alliansregeringens reformarbete så här långt. Centerpartiet vill också fortsätta verka för att på sikt ytterligare sänka inkomstskatter för låg- och medelinkomsttagare samt vidare sänka skatten för de med lägst

pensioner. (motion 105, och motion 201 att. 4 + 5) Det är också viktigt att människor inte straffbeskattas för en extra arbetsinsats eller för att man valt att stärka Sveriges humankapital genom att utbilda sig. (motion 103)

Centerpartiet vill göra det möjligt att tidigt komma in på arbetsmarknaden, samt kunna verka länge inom den. Individerna bör ges möjlighet att försörja sig själv och utvecklas. Här spelar bl.a. skattesystemet, genomströmningen vid utbildning och en reformerad arbetsrätt stor roll.

Världens arbetskraft ökar samtidigt som vi ser att vår svenska arbetskraft som andel av befolkningen, och många av våra europeiska grannars, kommer att minska genom en åldrande befolkning. Nyckeln till svensk framgång ligger i ett skattesystem som premierar utbildning och livslångt lärande genom exempelvis sparande i Framtidskonto¹⁰ samt stimulerar arbete och företagande. Skattesystemet ska stärka vår konkurrenskraft, och bidra till att vi både behåller och attraherar kompetens hit. Skattesystemet ska även bidra till att alla, från ungdomar till äldre, ska ha en självklar plats på arbetsmarknaden. (motion 106)

Centerpartiet vill:

- Att inkomstbeskattningen fortsatt stimulerar människors vilja att arbeta.
- Fortsatt sänka nivåer och/eller flytta skiktgränserna i den statliga inkomstskatten för att stimulera till utbildning och företagande.
- Fortsatt verka för att på sikt ytterligare sänka inkomstskatter för låg- och medelinkomsttagare samt vidare sänka skatten för de med lägst pensioner.

GRÖNA SKATTER FÖR EKO-EFFEKTIV EKONOMI

Skatter är också ett viktigt miljöpolitiskt styrmedel. Luften vi andas in, vattnet vi dricker och naturen omkring oss är vi beroende av. Därför har vi både ett nationellt och ett globalt ansvar att bevara luften, vattnet och naturen så ren som möjligt. Det är angeläget såväl för oss som lever och verkar i Sverige och globalt idag, som för kommande generationer.

Centerpartiet har arbetat hårt för att få igenom en numera relativt vedertagen princip om att förorenaren ska betala. Vidare ser Centerpartiet möjligheter i att stimulera det som är bra för vår miljö, samtidigt som vi kan bidra till att sätta fart på vår ekonomi och stärka den gentemot omvärlden. Med detta menar vi att det finns en koppling mellan ekonomisk tillväxt och

¹⁰ För mer information om Centerpartiets förslag om skattegynnade sparande i Framtidskonto hänvisar vi till partiets program *Fler Jobb och Företag*.

miljöfrämjande åtgärder som vi vill ta fasta på och stimulera. Centerpartiet vill ge incitament att investera och utveckla grön miljöteknik samt driva på resurs- och energieffektivisering mot en eko-effektiv ekonomi.

Både den globala finans- och klimatkrisen kan vändas till möjligheter. Centerpartiet menar att klimatkrisen genom omställning mot en mer eko-effektiv ekonomi kan vara en väg ur finanskrisen. Det är nu som bl.a. kreativiteten och entreprenörskapet sätts på prov. Annars riskerar Sverige produktion som flyttar ut, och med det arbetstillfällena. Detta är ett gyllene tillfälle för svenska företag att gå i framkant och satsa på svensk miljöteknik vid framställningen av produkter och tjänster. För detta behövs bl.a. fler gröna skatter.

I Sverige är vi redan renommerade för vårt sociala ansvarstagande genom bl.a. rimliga arbetsvillkor. Om vårt svenska näringsliv också ges de rätta förutsättningarna att via skattesystemet rida på den gröna teknikvägen kommer våra företag kunna konkurrera även med ett globalt ansvarstagande. Svenska företag kan ha en positiv inverkan på miljön samtidigt som de skapar nya jobb. Ett skattesystem för en mer eko-effektiv ekonomi kommer också att göra Sverige mer attraktivt för utländska investeringar.

Ju tidigare Sverige kommer igång med att investera i tekniska lösningar, forskning och utbildning för att ställa om till hållbara och klimatneutrala energisystem, desto tidigare får vårt samhälle njuta av avkastningen i form av både ekonomisk tillväxt och vinster för miljön.

Centerpartiet vill:

- Stimulera till en eko-effektiv ekonomi och till tillväxt genom fler gröna skatter.
- Att den relativt vedertagna principen om att förorenaren ska betala tillämpas. Det ska kosta att smutsa ned med en skattemässig skillnad mellan det som är miljövänligt och det som skadligt för miljön.

SKATTER FÖR ÖKAT REGIONALT OCH LOKALT SJÄLVSTYRE SAMT STÄRKT EKONOMI

Genom att välfärdstjänster tar i anspråk större delen av kommunernas ekonomiska utrymme lämnas ytterst lite svängrum till fria prioriteringar. Centerpartiet anser att en viktig lösning för att öka kommuners självstyre ligger i att öppna upp för möjligheter att driva frågor utifrån lokala förutsättningar och behov samt samarbeta över administrativa gränser. Ytterligare en viktig faktor i att stärka lokalt självstyre, befästa decentraliseringsprincipen och öka lokal

valfrihet är kommuners och regioners möjlighet att behålla mer av skattekraften. På så vis kopplas ansvar, intäkter och utgifter tydligare till varandra och ger livskraftiga regioner och kommuner.

En viktig aspekt att belysa är den kommande växande efterfrågan på välfärdstjänster som följer den åldrande befolkningen. Samtidigt ökar inte den arbetsföra befolkningen i samma takt. Här ligger stora utmaningar framöver. Skatteintäkterna kommer nämligen inte öka i lika hög grad som kostnaderna för att möta efterfrågeutvecklingen på välfärdstjänsterna.

Centerpartiet vill stärka det kommunala och regionala självstyret genom skattereformer som stärker och breddar kommunal och regional skattebas (motion 104) samt understödja kommunsektorn i de framtida åtagandena. Detta bör Centerpartiets skattegrupp analysera vidare kring. Exempelvis kan grundavdraget slopas och ersättas med en statlig skatterabatt som kompenserar den enskilde. När beskattning sker från första kronan stärks kommuners och landstings/regioners skattebas vilket stärker det lokala självstyret. En sådan förändring bör göras statsfinansiellt neutral. Effekten blir ökat självstyre och eget ansvarstagande vilket enligt Centerpartiet bör gå hand i hand. Ökat kommunalt och regionalt självstyre förutsätter nämligen ansvarstagande för den egna ekonomin i både hög- och lågkonjunkturer.

Idag är det kommunala utrymmet för beskattning begränsat till främst inkomstskatter, medan övriga skattebaser tillfaller staten. Denna begränsning ökar kommuners beroende av statliga insatser för att klara sina åtaganden. När den lokala demokratin förstärks menar vi att effektiviteten ökar. Lokal utvecklingskraft bör i ett modernt och framtida samhälle tillvaratas, medan flexibla och anpassade lösningar måste få växa fram underifrån.

Centerpartiet vill:

- Verka för ett skattesystem där kommunal och regional skattebas breddas och stärks, för att på så sätt öka kommunal och regional ekonomi, självstyre och ansvarstagande.
- Uppdra åt Centerpartiets skattegrupp att se över hur kommunal och regional skattebas kan breddas och stärkas. Skattegruppens analys ska redovisas under Centerpartiets nästa förtroenderåd.
- Se över regelsystem för att öka möjligheten till kommunal samverkan.

ÖVRIGT

Föreningslivet utgör för många personer en betydelsefull och stor del av livet. Centerpartiet anser att det är viktigt att uppdrag i föreningar kan bedrivas på ett effektivt och säkert sätt. En förutsättning för detta är att arbetet kan utföras med insyn i föreningens verksamhet. Det är särskilt viktigt i uppdragen som styrelseledamot och revisor. Genom föreningens stadgar kan revisorn ges möjlighet till full insyn i och tillgång till nödvändiga handlingar. Detta är en fråga som varje förening själv kan fatta beslut om. (Motion 107)

Partistämman beslutade:

- att anta ovanstående punkter
- att lägga partistyrelsens ovanstående text till handlingarna
- att motionerna 101 – 108 anses besvarade